

רשמים מהדו"ח של האגודה להזרעה „און“

מעשי, כגון: פוריותם היחסית של הפרים השור-נים, השפעת העונה על הפוריות, עדיפותם של פרים צעירים על המזדקנים וכן ניתן לעמוד מהרשימות המפורטות אף על יעילות העבודה הטכנית של המזריעים. עיקוב כה מדוקדק אחרי כל הפעולות מבטיח כמובן התקדמות בביצוע התפקידים המוטלים על המכון.

בדו"ח הננו מוצאים גם דיאגרמה על התנודה העונתית בהתעברות. מתעוררים ספקות ביחס ל„עונתיות“ כפי שהיא משתקפת מהדיאגרמה הנ"ל. אין אמנם להטיל שום ספק במספרים ובתוצאות ההזרעה ששימשו יסוד ואסמכתא לשרטוט העקומה, אבל תמוה הדבר שמופיעות כאילו שתי עונות של שפל, בפברואר—אפריל וביוני—אוקטובר, ובין שתי העונות — עונת גאות בחדשי מאי—יוני. כנראה שיש להסביר את הדבר בתופעות מקריות ואין רשאים להסיק מסקנות ברורות על יסוד ניתוח הנתונים האלה. ייתכן גם שאין די במספרים האלה, וכן אין זה מתקבל על הדעת לכלול את כל האיזורים ביחד לשם קבלת תמונה ברורה על התנודות העונתיות בהתעברות. אין כל ספק שקיימות בארצנו, יותר מאשר בארצות האקלים הממוזג, תנודות רחבות בפוריות הפרים ובכושר ההתעברות של הפרות, אולם כדי לגלות באופן יסודי את אופיה של העונתיות יש צורך בניתוח יסודי יותר של כל החומר.

יש לציין בסיפוק את „מבחני-הגישוש“ שה-מכון שוקד עליהם וכן חשוב המיון של הפרים לשלושה „מעמדות“: צעירים, פרים בהמתנה ונבחנים. זהירות זו תשמש ערובה לכך שעדרי האגודה לא יהיו צפויים חס וחלילה לכשלונות ונסיגות קשות מבחינה גנטית שעלולים להופיע מחמת שימוש מופרז בפר שאין תוכו פברז. הנהלת האגודה, או יותר נכון, העובדים המקצועיים עוקבים בהתמדה אחרי הנעשה במקצוע ההזרעה בעולם ומשתדלים לא לפגר ולסגל לעצמם את שיטות העבודה המשובלות ביותר; כן שוקדים על השתלמות העובדים הטכניים. עירנות בשטח זה צריכה להיות דבר מובן

במאי ש. ז. פורסם הדו"ח לשנת תשט"ו, ומכיוון שזאת היא גם שנת יובל זוטא, עשר שנים לקיום האגודה, הובאו בדו"ח זה גם פרטים על תולדות האגודה, הישגיה וכשלונותיה ומעמד כיום.

אכן, אנו למדים שהאגודה הזו התפתחה בצעדי און (בלי מרכאות!). עם הקמת האגודה ב־1946 נצטרפו אליה 7 משקים עם 800 פרות וב„מכון הפרים“ דאז הוחזקו 2 פרים בס"ה. בשנת 1954/55 הננו עדים לכך שאגודת „און“ הפכה ל„מעצמה“ אדירה. היא בלעה בהדרגה אגודות קטנות וננסיות, צירפה משקים בודדים ואף הרבה ישובים חדשים, וכיום משוטטים מזריעי האגודה ב־208 משקים המחזיקים 18118 פרות ומבכירות הזקוקות להזרעה ועדר הפרים עומד על 24 ראש. מפנה יסודי חל בפעולות האגודה משהוקם המכון המיוחד בתש"י בשריד. ליד המכון הוקמה מעבדה ראויה לשמה, הונהג רישום מפורט של הזרעות, התעברויות וכו' ונפתחה האפשרות לטפל באופן יסודי בחומר הסטאטיסטי לשם קידום עצם העבודה מבחינה מקצועית וכן לשם בחינת טיבם של הפרים שפעלו במכון.

מן הדו"ח הננו למדים שרק משהו למעלה מ־50% של הפרות שבמשקי האגודה נתונות גם לביקורת התנובה; הגבולות הקיצוניים מבחינה זו הם: איזור עמק חרוד, בו מבוקרות על התנובה 88.5% של הפרות, ולעומתו איזור השומרון (עם אותו מספר של פרות — כ־1700), שרק 26% מפרותיו רשומות באגודה לביקורת החלב. ובצדק מעירים מחברי הדו"ח שהזילזול בביקורת התנובה פוגע במידה מסוימת גם בהצלחת פעולותיה של האגודה להזרעה.

מבחינה מקצועית הושגה התקדמות ניכרת: השתכללו שיטות בדיקת-הזרמה; עבודת המזריעים — אף היא השתפרה והתוצאות הן — עליה באחוזי ההתעברות עד ל־52 לעומת אחוזי ההתעברות שנעו בין 34 ל־40 בשנים שלפני הקמת המכון בשריד. מהחומר הסטאטיסטי שמצטבר במכון ניתן להסיק מדי פעם מסקנות בעלות ערך

מאליו, ביחוד כשהאגודה מתרחבת בקצב כה מהיר והאחריות לרביית מחצית העדר הארצי רובצת עליה. חשובה עוד הדאגה לגילוי פרים „משביחים” וחבל שבדור”ח זה לא הובאו פרטים רבים בשאלה זו. ארשה לעצמי להעיר שאין האגודות להזרעה צריכות לבטוח בכך שעצם קיומן ופעולתן נושא בחובו את השבחת העדרים; אין בכוח ההזרעה המלאכותית כשלעצמה להעלות במשהו את טיב הצאצאים של פרים בינוניים, בשם שאין הטורק טור או הקומביין יכולים כשלעצמם להעלות את תנובת השדה. יזכרו נא האחראים למכוני ההזרעה שההזרעה המלאכותית בעדרינו בארץ, אין באפשרותה להתפאר בהישגים בולטים מבחינת ההשבחה, כשם שדבר זה אפשרי היה ברוסיה, בארה”ב או בארצות אחרות, אשר שם לא הקפידו רוב הבוקרים על בחירת פרים

למטרות רבייה. עלינו לזכור שלפני השימוש בהזרעה מלאכותית רמת עדרינו היתה כבר גבוהה למדי, כשמדובר בכושר הייצור של חלב; תנובות ממוצעות של 5000 ק”ג חלב הושגו כבר לפני 20 שנה וזה — בשעה שאפשרויות הסלקציה היו מוגבלות מאד מחמת ההפרש העצום בין מחיר הפרה לבשר ובין הוצאת גידול העגלה לפרה.

הייתי מסכם, איפוא, שמשימת „און” ושאר אגודות ההזרעה צריכה להיות בראש וראשונה הפצה מכסימלית של זרע הפרים המשובחים, לאחר שכושר השיבוח שלהם לגבי התכונות החשובות ביותר נבחן והוכח ללא כל ספקות. נברך, איפוא, את האגודה שבדור”חות הבאים שלה היא תוכל לספר לנו גם על הישגיה בגילוי פרים כאלה ועל ניצולם המלא והפורח.

י. ע.

תצורות החלב בבתי הספר בקו עליה

בפגישה החריפה האחרונה של הוועדה הלאומית למשק החלב סיפר מרטין גארבר, מנהל המשרד לשיווק המזונות בניו-יורק, את הדברים דלהלן:

„כ־16 מיליון ילדים שותים כיום חלב בהפסקת הצהריים, נוסף לתכנית המיוחדת הרגילה להספקת חלב שתיה לבתי הספר. ילדים אלה צורכים כ־18 מיליון כוסות חלב בכל יום לימודים ויש לצפות לכך שבשתי הדרכים הנ”ל ייצרכו השנה קרוב למיליארד וחצי קילו חלב בצורת חלב ניגר או תוצרת חלב וזהו כ־2.5 אחוז מכלל ייצור החלב של ארצות הברית.”

חלב מאגוזי אדמה

מודיעים כי אנשי מדע הודיים מצאו דרך לייצר תחליף לחלב מאגוזי אדמה.

חוקרים במכון המרכזי לחקר מזונות במיסורה, הודו, טוענים כי מנקודת ראות תזונתית מגיע ערכו של תחליף זה לכדי 80 אחוז מערכו של חלב מלא משוחזר. כמו כן אפשר להעלות את ערכו של המוצר הזה על ידי שמוסיפים בצורה קולואידית 100 מיליגרם סידן לכל 100 סמ”ק חלב אגוזי אדמה.

החוקרים מאמינים כי חלב אגוזי האדמה על תוספותיו יכול לסייע לשיפור תפריטם של המוני ההודים, שהינו בדרך כלל דל בסידן.